

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Universitetet i Bergen
Postboks 7800
5020 BERGEN

08/14770-27

Deres ref

Vår ref
201006077-/JMB

Dato
13.12.2010

Statsbudsjettet 2010 – Kap. 200 post 21 – Prosjekt 81145
Tildelingsbrev til sekretariatet for utredning av fremtidig behov for juridisk kompetanse

Kunnskapsdepartementet viser til diskusjon på Nasjonalt fakultetsmøte for juridiske fag 22.oktober, samt e-post fra Universitetet i Bergen ved det juridiske fakultet av 30.november d.å hvor det foreslås å opprette en arbeidsgruppe som skal utrede fremtidig behov for juridisk kompetanse i det norske arbeidsmarkedet.

Departementet tildeler med dette **kr 250 000** til å dekke kostnader til sekretariatet for den nevnte arbeidsgruppen. Sekretariatsfunksjonen omfatter alle naturlige faglige og administrative sekretær-, økonomi- og IT-funksjoner som arbeidsgruppen og sekretariatet vil ha behov for i prosjektperioden slik det vil fremgå av utvalgets mandat. Vedtatt mandat er vedlagt dette brevet.

Departementet utbetaler midlene til universitetets arbeidskonto **7694 05 00857**. Vi ber om at det rapporteres på bruk av midlene i Rapport og planer (2011-2012) innen 1. mars 2012.

Med hilsen

Joar Nybo (e.f.)
avdelingsdirektør

Sunniva Erlandsen
førstekonsulent

Kopi:
Riksrevisjonen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Tromsø
Universitetet i Bergen v/regnskapsavdelingen

Vedlegg: 1

UTREDNING AV BEHOV FOR JURIDISK KOMPETANSE OG -UTDANNING

Mandat

På bakgrunn av viktige endringer i både arbeidsmarkedets behov og i høyere utdanning (se vedlegg) nedsetter Kunnskapsdepartementet en arbeidsgruppe med representanter fra de juridiske fakulteter, andre læresteder, studenter, Justis- og politidepartementet, Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet, kommunesektoren, NHO, og Juristforbundet. Kunnskapsdepartementet finansierer et eget sekretariat tilknyttet arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen skal:

1. foreta en vurdering og framskrivning av behovet for jurister frem mot 2025. Vurderingen skal også inkludere behovet for juridisk kompetanse i andre stillinger og funksjoner enn de som tradisjonelt har vært avtakere av juridisk kompetanse, både i privat og offentlig sektor.
2. Foreta en vurdering av om dagens utdanningstilbud møter de behov samfunnet har for juridisk kompetanse og som jurister står overfor etter endt utdanning, herunder:
 - a. om det bør innføres alternative utdanningsløp til dagens tradisjonelle juristutdanninger.
 - b. om juristutdanningen bør undergå en spesialisering.
 - c. om det bør være større innslag av andre fag enn de rent juridiske i utdanningene.
 - d. på bakgrunn av de konklusjoner som utvalget kommer til under punkt a)-c), vurdere om det er behov for å opprette flere juridiske studietilbud og om innretningen på eventuelle nye utdanninger, herunder om slike utdanninger bør inneholde større eller mindre innslag av andre fag enn de juridiske.
 - e. økonomiske og administrative konsekvenser ved eventuelle endringer i dagens utdanning og eventuelt nye utdanningstilbud.

Bakgrunn for vurderingene skal være en deskriptiv oversikt og kartlegging av:

- 1) Utdanningsprogram i rettsvitenskap i den norske universitets- og høyskolesektoren som tilbyr egen eksamen i rettsvitenskapelige emner og hvilke fag og emner som tilbys.
- 2) Andre utdanningstilbud som inneholder vesentlige komponenter av juridiske fag. Med dette forstås som hovedregel 60 studiepoeng eller mer, eller minst 20% av det aktuelle programmet. Det skal gis en oversikt som inneholder institusjonens navn, programmets navn, historikk (opprettelse tidspunkt etc.),

studenttall, antall ferdige kandidater per år samt en prognose om eventuelle endringer i kandidattallet i overskuelig framtid.

- 3) Tilsvarende oversikt som nevnt i punkt 2 og 3 hva gjelder de øvrige nordiske land.
- 4) Antall jurister i Norge og hvilke yrker, bransjer etc. de arbeider innenfor i dag.

Arbeidsgruppen vurderer selv behovet for å innhente analyser og utredninger utover eksisterende kilder.

Sentrale grunnlagsdokumenter vil være:

- Lov om universiteter og høyskoler
- NOKUTs reakkrediteringsrapporter (2008)
- *Fremtidig tilgang på høyt utdannet arbeidskraft i offentlig sektor* (Nifu Step, 2005)
- *Tilbud og etterspørsel etter arbeidskraft etter utdanning, 1986-2025* (Statistisk sentralbyrå, 2008)

Arbeidsgruppen vurderer selv bruk av andre grunnlagsdokumenter.

Arbeidsgruppen vil ha følgende sammensetning:

- Ett medlem fra Universitetet i Oslo
- Ett medlem fra Universitetet i Bergen
- Ett medlem fra Universitetet i Tromsø
- Ett medlem fra Høgskolen i Lillehammer
- Ett medlem fra Handelshøyskolen BI
- Ett medlem fra Justis- og politidepartementet
- Ett medlem fra Norges Juristforbund
- Ett medlem fra Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet
- Ett medlem fra NHO
- Ett medlem fra KS

- Ett medlem fra NSO

Kunnskapsdepartementet vil møte som observatør i utvalget.

Arbeidsgruppen vurderer selv om det er behov for å nedsette en referansegruppe.

Arbeidsgruppens rapport skal foreligge og oversendes Kunnskapsdepartementet senest ett år fra oppnevningstidspunkt.

Vedlegg 1: Grunnlagsbeskrivelse

Retten i samfunnet har vært underlagt radikale endringer siden 1990 i form av europeisering, globalisering og en rivende teknologisk utvikling. Blant annet har Norge etablert et tett samarbeid med den Europeiske Union gjennom EØS-avtalen, og menneskerettighetene har kommet i et særlig fokus gjennom menneskerettsloven og avgjørelser fra Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Teknologisk og biovitenskapelig forskning har dessuten reist nye utfordringer for personvern, og etiske problemstillinger knyttet til forvaltning av miljøet både nasjonalt og globalt har blitt stadig mer påtrengende. Blant annet dette har medført at jurister i dag på en helt annen måte enn før må beherske endring og pluralitet i normsystemer, verdier og rettsanvendelsestradisjoner. Vi ser også en økende rettsliggjøring, ved at nye områder reguleres og ved at rettighetspreget blir tydeligere enn før på mange områder.

Jussutdanningene i Norge har de senere årene vært gjenstand for to brede gjennomganger: NOKUTs reakkreditering av de tre master- og ph.d.-utdanningene fra 2007, samt Norges Forskningsråds evaluering av den rettsvitenskapelige forskningen i Norge fra 2009. NOKUTs rapporter, en for hvert av de tre masterprogrammene og tilsvarende for ph.d.-utdanningene ble godkjent av NOKUTs styre i januar 2008. Et gjennomgående trekk for masterprogrammene er at internasjonaliseringen ikke har kommet langt nok, selv om det er forskjeller mellom institusjonene her. Lignende forhold trekkes fram når det gjelder ph.d.-nivået. Også NFRs rapport "Rettsvitenskapelig forskning i Norge" (2009) peker på at den norske forskningen er sterkt rettet mot norsk og på en del områder nordisk rett, men har begrenset gjennomslagskraft internasjonalt. Selv om disse dokumentene har et evaluerende formål, inneholder de også interessante opplysninger om jusstudienes innretning per i dag og verdifull informasjon om hvordan så vel studier som forskning kan legges opp med sikte på ytterligere kvalitetshevende tiltak.

Mange av de kandidater som i dag utdannes ved de juridiske fakulteter går inn i viktige posisjoner i samfunnet som gjerne er tillagt vide fullmakter. For å sikre rettsstaten er det avgjørende at man har en faglig solid juriststand som også kan ivareta etiske grunnprinsipper og verdier i samfunnet. Det må kunne forventes at juristene er i stand til å stille grunnleggende spørsmål i krysningpunktet rett, moral og politikk, og gi bidrag til hvordan slike spørsmål skal løses. Med mindre den juridiske utdanning gir rom for dypere refleksjon og erkjennelse, er det fare for at juristene ikke vil være i stand til å gi det bidrag som rettsstaten har rett til å forvente av profesjonen.

Juristene har tradisjonelt gått inn i stillinger som krever en relativt bred og dyp orientering i jussen. For mange yrker, for eksempel advokater, stillinger i påtalemyndigheten og dommere, er det formelle krav i lovverket om at den som skal bekle stillingen har gjennomført fullt studium i rettsvitenskap ved ett av de tre fakultetene. Samtidig er det en kjensgjerning at juristutdanningen har kvalifisert for ansettelse i en rekke yrker som ikke nødvendigvis medfører at man får utnyttet alle kunnskaper om retten man har tilegnet seg gjennom studiet. I forhold til slike stillinger er det gjerne den grunnleggende metodiske skoleringen som er tilegnet gjennom

jusstudiet som er blitt ansett som et særlig fortrinn. Selv om det også i framtiden må antas å være stor etterspørsel etter denne arbeidskraft, kan det reises spørsmål om kombinasjon av juridiske kunnskaper med for eksempel økonomi, kan gi en mer dekkende kompetanse i forhold til de arbeidsoppgaver som samfunnet har behov for å løse.

Mens jusstudiet tidligere var beregnet til 6-6 ½ år, ble det ved Kvalitetsreformen i 2003 skåret ned til et femårstudium. Selv om man ikke heller tidligere kunne basere seg på å tilegne seg kunnskap om alle rettsområder en jurist kan stå overfor etter endt utdanning, gjelder dette i enda større grad i dag når det er kortere studier og mer spesialisering. Derfor er det nå viktigere å fokusere på metodiske og etiske ferdigheter hos studentene gjennom de fag som man har valgt å innta i studieplanene. Gode metodiske ferdigheter og opparbeidet etisk bevissthet gjør det lettere å forholde seg til nye rettsområder og nye rettskilder som man møter i yrkeslivet.

I tråd med internasjonaliseringen og globaliseringen av retten, har også juristrollen endret seg. Enten man tar sikte på å arbeide i tradisjonelle norske juristyrker eller velger en internasjonal juristkarriere, står man ofte overfor problemstillinger som inneholder internasjonale dimensjoner med rettskilder hentet fra andre normsystemer enn det norske. Juristen er ikke lenger en person som utelukkende anvender nasjonal rett i nasjonale omgivelser på et nasjonalt språk. Verdipluraliteten i samfunnet og tydeligere krav til myndighetenes og næringslivets samfunnsansvar stiller høyere krav til juristenes etiske bevissthet.

Økende rettsliggjøring er et påfallende trekk i samfunnsutviklingen. Juristene vil møte utfordringer på nye områder som tradisjonelt ikke har blitt styrt med rettslig regulering. Det må også forventes at flere konflikter på ulike livsområder vil bli rettsliggjort. Rettsliggjøring stiller ikke bare høyere krav til de tradisjonelle juristrollene. Behovet for innsikt i juss og rettslige problemstillinger har økt også i andre funksjoner enn de rent juridiske. Dette er ikke minst tilfellet i næringslivet og i kommunal sektor. Det er således behov for juridisk kompetanse i et langt videre omfang enn bare i de tradisjonelle juristrollene og juristyrkene.

Kvalitetsreformen har som nevnt ført til omlegging av juristutdanningen ved de tre lærestedene som utdanner jurister. Disse omleggingene skulle møte de utfordringene som er nevnt ovenfor og har særlig tatt sikte på å gi studentene en tettere oppfølging og å styrke innslaget av metode og valgfrihet i utdanningen. Spørsmålet er imidlertid om den utdanning som tilbys i dag i tiltrekkelig grad ivaretar de utfordringer som juristenes som profesjon står overfor.